Kap 5 Tillbaka i Köping

Båten lade nu till vid bryggan och jag gick iland, på dessa för
*Se sidan der det står på kanten 16 Juni 1856.
mig som barn kända platser, Då jag gick i land sade jag halfhögt, jag skall gå upp i stan och höra hvar de mina nu äro, de viste ej om att jag kom hem, Och om jag har någon närmare bekant, då jag kom upp i staden, mötte jag en qvinna, som tycktes igenkänna mig, jag tillsporde henne var mina föräldrar bodde, och om de lefde jag hade ej på länge brefvesclat med dem, dock viste de att jag ej var densamme som då jag var i S-holm, Jag gick vidare upp i staden, och kommen upp på storgatan, såg jag utåt östertull, deråt jag ställde mina steg. träffade jag ännu ett par personer med hvilka jag talade, de sade att min far och bror nyss gått hem, de bodde nu ett litet stycke utom staden, Jag gick nu förbi tullstugan, neml. det hus der jag föddes, (i armod och nöd) Det var ej utan, känsla af glädje och hänryckning jag nu fortsatte vägen dit der de mina var boende. Jag fick nu på ett litet afstånd se ett litet vackert ställe omgifvet af friska unga träd,(Något om detta ställe framdeles) Stugan vittnade om trefnad och snygghet, redan på afstånd med sina hvita brädslagna knutar, och den lilla löfdungen med en liten barrskogskulle i bakgrunden, Jag fortade på mina steg och nu var jag ögonsikte, Min gamle far ropade mig an, vid namn han kände mig genast, min bror var äfven utom stugan det blef glädje, - var hemkommen. Och kom aldeles oväntat. Sådana stunder i lifvet fäster sig mycket djupt i sinnet och i minnet, Ja nu var jag hemma. I den lilla trefliga boningen.(Men min mor, hon var inte der hon var i stan). Då jag samtalat en stund med min bror och far, så gick vi ner till Ångbåten efter mina saker, då vi köpte hvad som behöfdes till Söndagen, i staden, då en och annan af gamla vänner kom och helsade på de mina, och den hemkomne sonen och brodern, På Söndagen bevistade jag i sällskap med min bror kyrkan, Under vägen dit träffade vi på gatan den omnämnde Borgm. S- i sällskap med Borgmästarinnan och ett par damer, de helsade oss på gatan och tilltalade oss, i all vänlighet, Då Gudstjensten var slut, Och om jag ej missminner mig så predikade en nu mera afliden Pastors Adjunt Meijer, en snäll medgörlig man, och något vidare vet jag ej om honom. Bland det myckna kyrkfolket såg jag min gamla mor, men vi talade ej fid hvarandra nu, ty hon kom ut till oss på efterm.

Ja jag kände glädge och trefnad i det lilla hemmet, Tackande den gode Guden för allt godt jag fått röna, de förflutna åren som jag varit ute i verlden. Min mor kom dit på efterm. som ofvan nämndes och hon var mycket glad att se sin yngsta son vid godt mod och helsa, jag bevisade henne den kärlek jag kunde, jag var ju snygg och hade ju litet, men min kassa var ju ej så stor.

Och nu vill jag i korthet beskrifva detta lilla landtställe, Min far hade fått planen af staden, med löfte att få bebygga den om det blef snyggt som de uttryckte sig, då de utsågo platsen, Min far bröt upp platsen, och planterade en alle med löfträd och buskar samt byggde ett litet hus, han arbetade af alla krafter, tills det blef färdigt om ett par 3 år, min bror for på sjön och förtjenade lefvebrödet. Bakom stugan var en liten skogspark här anlades en berså, och allt såg trefligt och inbjudande ut. Då allt var i ordning fick min far en liten belöning af Landtbruks Ackademien eller något sällskap, han erhöll såsom belöning 40 Rdr samt 15 Rdr af stadens kassa till uppmuntran för sitt trägna arbete. En resande besökte platsen, och skaffade sig ett fotografi af stället, som sedan blef intaget i en mindre Illu-

strierad Tidng. der jag fick se det samt en beskrifning deröfver, äfven jag fick ett par fotografi deraf, som äro förvarade i mitt hem, nu i många år. Stället kallades allmänt Pettersberg, hit gick ofta stadsbegarne och hade sina utflygter sommartid, och prisade dess ägare, det var ju stort men rätt vackert.

Men nu till några sorgliga rader.
Då min far och bror flyttade hit, ville min mor ej flytta med, och tillföl-je af den osämja som i många år, ja kanhända från min födelse varit rådande emmellan mina föräldrar, så fick hon ej flytta med, utan stannade i stan, och hamnade på - fattighuset. En välvillig Fru i stan, hade dock någon vård om henne, så att hon måste ordentligt hvarge Söndag bevista kyrkan, hon fick kläder dertill af den nämnde frun. Och det var ju godt att hon hade denna vård, ty hon behöfde såväl både [illegible]sklig och i all synnerhet Gudomlig vård.

Teol.Doctorinnan Belander

På här ofvan omtalade lilla landtställe, som var min fars verkliga tillhörighet tillbringade jag nu i allsköns lugn och trefnad en hel vecka, efter behag, skref bref till S-v. till en - vän i all synnerhet. samt läste Guds ord, och gick ut i det fria det var visserligen i Sept. månad men ännu ganska vackert. Den kommande Söndagen var jag äfven i Kyrkan. På hemgången derifrån träffade jag äfven då min mor. Hon sade mig, att gå till en Garfvare som hade arbete åt mig, glad häröfver gick jag dit, och fick verkligen arbete. Det var nu en marknad i staden, så att på måndagen, gick jag och besåg den något, i sällskap med min bror, Tisdagen begynte jag arbetet på det nya stället. Min bror reste till Stockholm, min gamle far blef nu ensam i den trefliga stugan. Men mycket glad och nöjd att hafva mig i närheten, ty jag var ju i tillfälle att titta hem om aftnarne då arbetet var slut för dagen. Så hjelpte den gode Guden igenom tid efter tid år efter år. Allt härtill har Han hulpit lofvadt vare Hans Namn.

Och nu är mina gamla anteckningar slut. Mitt minne får nu så mycket mer stå till tjenst. E.ö d 25/4 1884.

Mitt vistande i Köping från 1863 om hösten till 1865 om våren.

Med lust och glädge begynte jag nu att arbeta som Garfvar gesäll i min födelsestad, min arbetskamrat var Prinsipalens äldsta son, en lugn men en driftig arbetare. I gården hade jag ingen, som jag kunde meddela mitt förhållande till Gud utan att blifva motsagd, Genom Guds nåd vittnade jag om den nåd som blifvit mig vederfaren, genom ett stilla lefverne, det blef snart vinter och kallt, arbetet gick dugtigt, min sängplats blef på verkstaden, der jag i ensamheten, fick tillbringa aftnar och nätter, Snart fick jag vänner med hvilka jag, hade uppbyggelse omkring Guds ord, Och jag måste Gud till ära erkänna att genom stillhet så mognade lifvet i min Gud så att jag ej så sällan förde ordet, i bön och samtal i de små sammankomster vi hade om Söndagarne. Stundom då tiden tillät gick jag hem till min gamle far på det lilla ladtstället utom staden och var alltid välkommen, der i den lilla hyddan samspråkade vi ofta i Guds ord, men Gubben far kunde ej fatta sin sons tankegång, då det blef fråga om att vara af Gud född, till ett andligt lif, min far läste sina gamla böcker (Enrothens brinnande bönaffer.) dagligen men sällan i bibel eller i Testamentet som jag påstod att han skulle, hvaraf samtalen blef ibland rätt skarpa, men han förblef den samma, ja kanhända till

sin död. (Gud vet det). Min bror var ibland hemma, och då sysselsatte han sig med att spela fiol. Han for dock mest på sjön mellan Köping och S-holm.

Julen kom, och det var icke så sällan enskilda predikningar i staden, förutom i kyrkan, den jag ofta besökte, till icke ringa uppbyggelse. En murare L. (är nu predikant i en frikyrkoförsamling i Örebro) höll ofta predikningar i stan, samt ute omkring staden. Men under veckan skötte han sitt yrke sommartid, under vintren egnade han sig mer åt Guds ords predikan, med denna man var jag ofta i umgänge, Ett par äldre ogifta qvinnor, verkade äfven nycket för Guds ords förkunnande på denna p[lats]. De kallade predikanter, samlade medel för yttre missionen, genom syföringar, ja dessa enfaldiga qvinnor, var till mycken väsignelse i denna stad, under denna tid, så att jag hade i dessa med flera goda kristna vänner. Så förgick tiden under det jag under veckan, var sysselsatt med mitt tunga arbete i Garfveriet. På våren och försommaren 1864, blef jag bekant med en Kristen granadier, som kom till Garfveriet, för att verkställa ett arbete med att lägga en grundmur, till ett nytt blifvande Garfveri, denne man var bosatt ungefär en mil från staden, i Björskog församl. En Lördagsafton begaf jag mig till denne mans hem, der hade jag mycken trefnad, icke så få fanns i orten som af allt hjerta älskade Herran, En gång på hemvägen gick jag i ensamheten genom en skog, der sysselsatte jag mig en stund, med bön och Guds ord, Och Herran nedgöt sin nåd och frid öfver mig på ett serskilt, förnimbart öfverflödande sätt. O! ja Herran är god, och välsignar den som frukta honom af allt hjerta. Sommaren förgick och det var ej utan, att en af min Prinsipals söner började på mera allvar tänka på det enda nödvändiga, ja inom kort var han en lefvande Kristen, och märkvärdigt nog, sedan jag hade lemnat orten så blef hela familjen omvända till Gud det var ej mindre än sju barn, en del fullväxta, Ja huset blef omsider, som de brukar benämna ett läsarhus, och de äro det ännu idag, fast de äro skingrade, Det är säkert att Gud hörde m[ina] (Fru Råberg har saligt afsomnat 1886) na böner, der i ensamheten på verkstaden om aftnarne. Sommaren var förbi hösten kom kylig och kall, och vintren var snart inne, och nu var jag känd och hemmastadd såsom fordom i min födelsestad. En och annan af mina gamla skolkamrater, som gick och arbetade som arbetskarlar kunde då och då kasta ett smädord till mig då jag lugnt gick gatan fram, för att gå och höra Guds ord eller gå hem, till min gamla far på Pettersberg. (De sade t.escp. det var den der som vargarne tog. Men en del voro vänliga och bevisade mig vänskap

Tiden gick, julen 1864 var förbi, jag hade ju nöjsamt i umgänget med kristna vänner, och i mitt lilla Pettersberg, som jag kallade det, ibland stod jag i med Gubben far men vi var dock vänner, En afton under veckan kom

(Se min första s:k: handelsresa i slutet af densamma,)

jag hem, jag såg att farsgubben ej var vid godt mod, hvad fattas eder, sade jag, ja sade han, jag tängte - skulle komma hem, min bror neml. huru så, jag är utan bröd och utan pengar. Det skall snart vara hulpet, sade jag, jag vände om och gick till stan, och köpte, han var envis och tyckte det kunde vara tills dagen derpå. Jag gick emellertid och kom igen med tillräckligt med bröd. Snart var han glad och belåten igen, och jag stannade hemma hos honom för natten. Och alltid hade vi emnen att samtala om.

Midtemot min fars lilla ställe, var en grå koja, i denna bodde en man som hette Torstersson, han påstod sig härstamma från samma person som Sv.historien omtalar, och kanhända att så var, hans fader lefde äfven under denna tid och var bosatt ett par mil från Staden, i Hemmitta församl. ett gammalt poträtt målat i olgefärg satt i hans förstuga af Lenart Torstersson, och det är troligt att så var. Den omnämnde Torstersson, granne till min

gamla far, har varit gift tvenne gånger, och var på väg, att gifta sig för tredje gången, under den tid jag var hemma. Denne Torstersson gick oft[a] i samma Garfveri der jag arbetade, och arbetade sönder bark på garfveriet. T-on ehuru omkring 60 år var nu i tanke att gifta sig för tredje gången, med en enka omkring 40 år, hon bodde i samma församl. som T-ons fader, dit knogade han i väg om Lördagsaftnar. Om jag rätt minnes var det en Måndagsmorgon, då jag och äldsta sonen voro sysselsatta med ett ruskigt arbete, i garfveriet lädret uppdrogs ur ett kar, som har för den ovane en vedervärdig lukt, neml. d:s:k: pyran, T-on kom nu och helsade på oss der vi stodo och arbetade, under den kalla vinter morgonen, han språkade lifligt om ett och annat, men i ett nu kom han, att gå ett par tre steg baklänges, och föll ner i pyren så stor han var. O! fasa, då vi drog upp honom, full af orenlighet hel och hållen. Wi måste upp på verkstan och söka upp gamla kläder, från topp till tå, det var äfven ganska kallt, stackars T-on nu var han föga passande, att gå till sin vän i Hemmitta, (Också en tilldragelse för en afkomma af den Historiska storheten Lenart Torstenson.) den ofvannämnde T-on gifte sig sedemera med den omnämnde enkan, jag var en gång till deras hem i Hemmitta, han hade der ett par stjufbarn, som ej hade de bästa dagar, hvad jag kunde se, i medömkan öfver barnen gaf jag dem en liten skärf, T-on var rätt svår och elak mot dem, han var en elak storhet, han hade sjelf äfven flera barn med sina förra hustrur, de voro stora och ute i verden.

En afton på vintren 1865 jag tror det var i Februari, kom ett par resande Garfvare gesäller och fick logi öfver natten på verkstaden der jag arbetade, i den ena igenkände jag en gammal bekant, från S -vall, af hvilken person jag hade ett sorgligt minne, det var neml. den som jag kom i sällskap med då vi blef fast för polisen i S-vall. Då jag om aftonen laggt mig till hvila, kom han och satte sig på sängkanten, och påminde om vår bekantskap i S-v. jag sade, den tiden är nu förbi. Men jag vill säga dig ett ord, min kära I-rg. Tänk när du skall fram för Herrans dom och göra räkenskap för ditt usla lif. Han svarade mycket rätt. (Då min kära - - har jag ingen talan.) Det var rätt svarat Gud vet var den mannen hamnat. Den andra mannen som var i sällskap, var en stilla snäll man, född i Jönköpingstrakten af gudfruktiga föräldrar. Med honom fick jag mycket att göra i lifvet. Ja! jag blef för honom och han för mig ett Guds finger, under flera år i lifvet. Jag vill öppet utsätta hans namn Elf, han dog som en förmögen man i O.-hamn för några år sedan.

Det led mot våren 1865 Mars månad var inne, ett nytt uppslag i lifvet inträffade för mig. Det kom en snygg resande gesäll, en afton och bad min Prinsipal om nattlogi men nekades. Ty värden i gården var ej alltid vid godt kurage, omsider kom den resande uppupp till mig på verkstaden då han hade efter egen utsago suttit på vatten och bröd 100 dygn sammanräknat jag hjelpt honom förbi den stora farliga bandhunden, Björn som stod bunden vid sin koja vid verkstadtrappan. Björn var ej att leka med, för någon okänd, men vi hade länge varit goda vänner t:o:m: när jag ganska sent kom hem från min far om aftnarne då jag varit der. Björn lät mig gå men gaf till känna, att han ej tyckte om nattsöl.

personen i fråga står under namn af I-rg.

Den ofvannämnde resanden kom så upp på verkstaden, och sade jag, bad om att få ligga här öfver natten men nekades, då sade han huru länge har du arbetat här, jag sade 1½ År, hvad får du i veckan? sade han 3 Kr 50 öre sa jag nu blir det godt om arbete gör du mig sällskap.

Det hade förut någon gång uppstått obehagligheter på denna plats, ty min mästare begagnade då och då starka varor som gjorde honom modig och stolt mot arbetrarne, och jag fick äfven mitt obehag af det dåliga lynnet.

Den ofvannämnde resanden, frågade mig om jag kunde anskaffa honom logi öfver natten, Jag föreslog att gå hem till min gamla far, så kunde det gå för sig. Hvarpå vi gjorde oss redo och gick, då vi gick gatan fram sade han, jag måste gå in någonstädes och köpa mig mat, jag följde med, och vi hade ej annat att välja på än en krog, på ett dyligt ställe i min födelsesgad hade jag ej varit inne på, sedan jag var barn, och då för andras räkning. Inkomna på krogen begärde min, resande vän, få sig mat, samt tog han sig en sup deritill. Jag blef äfven bjuden men nekade, häröfver förvånade han sig högeligen, och ville veta orsaken, då vi kommit ut. Deremot kom jag i samtal med krögar madammen och sade henne, att detta är ett yrke som det är omöjligt, att nedkalla Guds välsignelse öfver, Hon förvånades, och påstod att så kunde ske, nej omöjligt sade jag Och bevisade det, så godt jag kunde och det var ju ej svårt. Den goda Krögar madammen kände mig från barndomen. Men låtsade ej veta det. Min resande hade nu intagit mat, och vi fortsatte till mitt lilla hem utom staden, (det var mycket snö och yrväder.) Under vägen hem kommo vi i samtal, och jag sade honom orsaken hvarföre jag ej begagnade bränvin, Han gillade min tanke, och gaf mig till alla delar rätt, fast han ej sade han var så lycklig, att vara af det sinnet. Det var verkligen en hygglig snygg karl, sådan som man ej finner många af den sorten menniskor, Wi kommo emmellertid öfverens att göra ressällskap jag återvände hem, och anhöll om min (bok)(alla betygen inskrifva i en bok, Gesäll bok) Min Prinsipal blef ju förlägen till en början men omsider gaf han sitt medgifvande jag hade ju i detta fall min frihet, om den var till skada eller nytta vet jag ej. Nog af jag fick min bok, och jag gick hem följande dag till min far och bror som då var hemma, och packade ihop mina småsaker i en s:k: Berlinare, gjorde af ett stycke vascduk som hoprullas, och bäres med en skinnrem öfver asclen. Min reskamrat skulle invänta mig, men han tyckte det dröjde förlänge, Och kanhända ännu en orsak han ville väl ej, hafva någon läsare till ressällskap. Jag tror att så var, oacktadt så hygglig han såg ut. Ja! nu var allt klart att lemna min födelsestad äfven denna gång sedan jag tagit adjö af alla, kristna vänner, som med mycken kärlek och förböner följde mig.

Och nu några strödda erinringar, innan jag lemnar orten denna gång.

Jag var i tillfälle att under det jag under veckan stod i arbete, blicka in i gesälllifvets många sorgliga förhållanden, det hände en del dagar på vintren, att det kom ända till fyra stycken resande garfvare gesäller, En del hade måst lemna sina platser i brist af arbete, En del några bättre lottade, ville se sig om och på så sätt byta om plats, de sågo naturligtvis rätt snygga ut, och kunde vara bra hyggliga karlar mest unga. En tredje sort var den mest beklagansvärda, gamla och förderfvade af ett uselt lefnadssätt, och dessa ville ingen hafva i arbete utan de fick gå, ja kanske år in och år ut. Men det händer äfven att rätt hyggliga personer, hvad måste ibland gå landsvägen, och vill man göra då det ej finnes arbete i det yrke man har lärt och är van vid. Jag vill ej räkna mig till någon af dessa sorter, ty jag emnade byta om plats af andra förhållanden och jag hade ju allt kunnat fått gå på landsvägen länge om ej lyckan och framför Gud varit med mig. Som framdeles synes. Små minnen.

En afton kom en gesäll som kände mig från S-vall, han önskade stanna öfver natten, han bad mig gå in till mästaren och anhålla derom, jag gick, då jag kom på halfva gården ropade den resande gesällen på mig och sade, Hör du - (säg att det är en beskedlig karl.) Denna var en s:k: frispråkare, han var af bättreföräldrar och hade fått någon uppfostran. Hans

fader hade varit Aktör vid en Teater i Stockholm, han hade en syster ganska förmöget gift, i en större Köping i Småland, hans svåger var Bank. Directör. J. på M-ås gesällens namn var K-n, jag träffade honom i framtiden, i den nämnde köpingen. Kinmansson.

Han fick logi, öfver natten samt blef bjuden på aftonmåltid, han hade sin lifliga tunga att tacka för sin framgång, denna gång, men han var i allo en stor stackare som ej kunde sköta sig, utan gick mest landsvägen, O! ja lifvets elende på alla områden. Då dessa gesäller kom resande var det vanligt, att den som stod i Kondition som det hette, att betala skänk, reshjelp, och då det kom ofta kunde ibland dagpenningen gå med.

Och gjörde man det ej, så hade man det igen ifall man sjelf kom ut, och gaf träffade någon af dem, som man hade nekat.

Se här något om gesälllifvet i ofvannämnde skildring. Och nu åter till det lilla Pettersberg der jag står resfärdig jag hade rullat tillsamman min Berlinare, icke så få böcker hade jag som innehöll Guds ord, mitt Nya Testamente med fl: jag var ledsen och vemodig, min bror och far likaså, min mor bodde i stan af henne hade jag och med tårar tagit farväl. Ja vi stod der på förmiddagen i Mars månad, ganska mycket snö och kallt, jag måste draga dädan, äfven en annan vän var närvarande, och min bror denne barndomsvän följde mig ett stycke utåt vägen. Min gamle far tog ett hjertligt adjö, Han sade bland annat, Jag blir gammal och mina barn, resa ifrån mig, och jag (Men Gud vare med dig, genom lifvet) Det tog djupt jag kände det. Och Gud var verkligen med mig.

Wi gingo sedan vägen fram, åt Westerås hållet, min bror och den andra vännen följde mig ett stycke, Så länge jag på afstånd kunde se den lilla hyddan som min far anlagt, så fuktades mina ögon. Stunden var nu inne att skiljas från min bror och den andra vännen, farväl, farväl. Herren är med mig de viftade så länge de kunde se mig jag besvarade, men snart var jag ur sigte och kom snart in i Munktorps församling, oaflåtligt knogande på min rensel eller bindel. I denna församl. hade jag som barn ofta gått i byarne och bedt om bröd, nu reste jag igenom som Garfvar gesäll, men höll stora vägen åt Kolbäck, jag hade ej litet kläder och äfven en liten reskassa. Men det bästa af allt jag lefde i förening med min Gud och den han sändt äfven till min frälsning. Lofvadt vare Herrans Namn.

Jag gick förbi Holbäck fortsättande vägen åt Westerås, många resande Gesäller träffade jag under vägen till nämnde stad, ja icke mindre än nio räknade jag till då jag om afton kom fram till W-ås. Allehanda yrken presenterades, Bokbindare Målare, en sade att han var Katunstrykare(ett sämre yrke tänkte jag,) Ett stycke från W. träffade jag två stycken som voro i sällskap, de frågade hvad jag var. Garfvare sade jag, de sade det var ej mindre än fyra resande Garfvare i W.ås igår, då tänkte jag, då har ej jag att påräkna arbete i W-ås, men gör ingenting min håg och tanke låg till Norrland, der hade jag många vänner, och i S-ll får jag nog arbete om ej förr, Omsider kom jag till en krök af vägen, då tappade jag käppen ur handen, jag tog genast upp den, men hade hört ett gammalt ordspråk ibland gesällifvet, att då man tappar käppen i närheten af en stad, Så blir det arbete snart, godt tänkte jag om det slår in, Ja säkert,(men troligen ej derföre att jag tappade käppen på landsvägen.) På aftonen kom jag till W.-ås jag gick fort vägen var svår, och jag hade ganska tung bindel, men i mina bästa år (24 år). Då jag kom in i staden uppsökte jag en bekant Tunnbindare, som arbetat i Köping, och helsat på hos min far i sällskap med mig många gånger, Han blef glad att få se mig följde mig ut på staden om afton, då vi fick oss litet mat tillsamman

på ett s:k: nykterhetsvärdshus. Jag tog på mig en annan kostym, och endast käppen jag bar i handen kunde tyda derpå att jag var en resande gesäll. Jag fick logi öfver natten om jag rätt minnes hos en Fånggevald snyggt och ordentligt. Den nämnde Tunnbindaren önskade af hela sitt hjerta, att jag skulle få arbete i stan, om blott fjorton dagar, sade han vore roligt, att vi finge språkas vid. Mannen hade varit dragen af Guds ord men hade en mycket äfventyrlig bana som jag kände till sedermera. Han var en man omkring 27 a 28 år, med gladt fördelaktigt utseende och snyggt klädd. Härstammade från Bleking af en aktad Prestfamilj, men hade en mycket mycket äfventyrlig bana bakom sig. Han följde mig ut i staden äfven nästa dag, då jag skådade om (som det kallades) efter arbete. Det lyckades hos en Garfvar L.(nu mera död.) fanns det arbete för mig. L-n kände min förra Prinsipal i Köping de hade varit kamrater i W-ås, jag hade ett vackert betyg och dertill teml.snygg. Både Tunbindaren och jag blefvo glada, jag bar dit mina resefekter men tog mig fritt denna dag med min gamla vän.

Mitt vistande i Westerås sommaren 1865.

Min plats blef här anvisad på en Werkstad, vid ett större bord att göra färdigt ofvanläder, hos omförmälde garfvar L. förutom mig var det tre arbetare i Garfveriet, ingen af dessa ville höra talas om Gud, utan här rådde stor ogudaktighet, hvadan jag hade det mycket trångt. En kammare der vi hade våra sängplatser var innanföre verkstaden, der var jag i synnerhet om aftnarne i tillfälle att läsa Guds ord, men då jag lade Testamentet qvar på bordet efter mig, så lades det alltid undan af en aädre kamrat som jemte mig stod på verkstaden. Denne man hade arbetat der i många år, och hade hopsparat en liten behållning å Ett par tusen Kronor. Och var en ordentlig karl, men fullkomligt fiende till de som af hjertat ville frukta Gud, med honom hade jag många samtal. Han hade fått ett öknamn af de andra gesällerna i stan. (Presten,) (förmodligen för sin snålhet)

Jag sade att det var trångt för mig, och deraf fick jag ibland begagna ett visst ställe till bönevrå. Och Herran behöll mig i sin Nåd. Tack och lof. Då jag varit här 8 a högst 14 dagar fick jag en svulnad i det ena benet, jag hade under den stränga marchen från Köping och hit, skadat en sena i det ena benet. Stadens Lazareht var beläget snedt öfver gatan, jag måste dit, der jag var cka 8 a 10 dagar, En Doctor Klareus skötte mig och sjukvården på detta Lazareht. Der låg en mängd sjuka af alla slag, jag fick mig en sängplats, tog med mig böcker och skrif material, som jag förvarade under hufvudkudden, jag skref och läste stundom, jag blef mycket vänligt bemött af sjuksköterskorna, jag fick ett och annat extra af dem, ty jag talade med dem om ett och annat, och jag var ju ej i öfrigt sjuk, så att jag hade några plågor. Det låg många sjuka i samma rum, deribland en som hade brutit af lårbenet i en grusgrop, han hade legat med jipsat ben flera veckor, En dag då Doctorn kom, fick han se, att den med afbrutna lårbenet, som låg i sängen jemte mig hade det skadade benet, blifvit något kortare.Doctorn frågade om han förut varit låghalt. Nej sade den unga mannen, derpå svor Doctorn millioner- öfver alla lårbrott, och tillkallade tvenne sjuksköterskor, Nu skulle det afbrutna benet utsträckas. O! hvilken jemmer så att det skallade genom rummen, men snart var det gjort, och det blef teml. lugnt igen. En gammal man låg der, med s:k: kallbrand i ett ben. Doctorn sade honom, du är för gammal och benet skulle amputeras, gubben menade det kan jag ej uthärda, ja då dör du sade Doctorn den gamle mannen teg, jag talade med honom och han var helt slö och likgiltig

för allting. Mannen dog sedan jag var utkommen.

Ett par stycken karlar låg i ett halfmörkt rum, som hade förlorat ögonen,bruk, de voro nästan blinda, jag var inne och talade med dem, så godt jag kunde, I samma rum som jag låg, var en man, jag vet ej hvad sjukdom , men han hade en talande tunga, ett märkvärdigt minne, han upprepade hela Romaner, som han hade läst, de som ej var allt för sjuka åhörde hans föreläsningar som kunde vara rätt intresanta för dem som ej hade sinne för något bättre. Men det sämsta af allt var på detta Lazareht, att det tilläts kortspel af dem som ej voro allt för sjuka, de samlade sig 3 a 4 stycken vid en stol eller säng och spelade kort. Jag uttryckte min förundran häröfver. Samt sade, att läsa eller höra Guds ords förkunnande förekommer ju ej.O! hvilken upplysning midt i W-ås med sin biskopstol och läroverk. Men då Doctorn utbröt i väldiga svordomar, hvad kunde annat vara, när patienterna hörde dylik bildning. Snart var jag återställd i mitt ben och blef utskrifven.Och gick åter glad till mitt arbete i Garfveriet snedt öfver gatan, Tackande Gud af allt mitt hjerta, att jag så snart blef duglig till arbete. Lofvadt vare Herrans Namn.

Denna stad hade många förförelser att erbjuda, Den unga oerfarna mannen hade många tillfällen, till ett lastbart lif, om ej af det allra gröfsta slag, så var det dock ganska stora faror för hvilka man blef föremål. Lysc framstod, blomstrade mycket både bland qvinnor och unga män, för att ej väcka mycket uppseende, måste man kläda sig i det bästa man hade, om man gick ut en afton äfven under veckan, det vill säga om hvardagsaftnar. Unga qvinnor ståtade mycket, och knappast lemnade den unga mannen, utan att tilltala honom på gatan, hvilket någon gång hände. Af gesällkåren samlades ofta en stor del, hos en Fru som höll utskänkning af mat och spirietiöse varor.

Min vänskap var till en börgan den förut omnämnde garfvaren Elf som kom resande till K-ng en afton, han var en snäll stadig man, dock hade lifvet i Gud ej kommit till stadga men han gick gerna och hörde Guds ord, och vi voro mycket i sällskap. Dessutom blefvo vi E.och jag bekanta med en Bagaregesäll som hade arbetat der i staden många år, och hade hopsparat icke så litet genom sitt arbete. Denne man hette Treutuger uttalas Tröjtyger, (Han har en broder som är handlande i Högsby i Småland) han härstammade från Bleking, Denna man var en stilla stadig man, liten till väsct med ett stort skägg, som räckte långt ned på bröstet. Han gick sällan ut på staden utan att vara klädd i hög hatt, och höll sig mycket snygg, och lugn och vänlig. Wi blefvo tre goda vänner, som alltid voro i sällskap. (Dessutom ibland den förut omnämnde Tunnbindaren) dock ej ofta. T-r E. och jag gingo ofta och hörde Guds ord, både i kyrkan och Karlslund ett vackert ställe utom staden,som ägdes af en kristligt sinnad grefve Levenhaupt, vi hade många samtal tillsamman och uppbyggde, hvarandra så godt vi kunde. Men! men! jag sade förut att det var en förförisk stad, och jag fick erfara detta. Den omnämnde lilla bagaren T. sade ibland då vi kom ut t.escp en Lördagsafton. Hör ni mina vänner, hvad säger ni om mitt förslag, under det att han tog i sitt långa skägg, och såg så godmodig ut. Mitt bröst är allt klent, skall vi gå in till Fru M-r och dricka en liten äggtoddy. Wi funderade och hvarföre icke, vi gick och det förkom, mer än gång.(Det var ej ovanligt att de s:k: läsare denna tid äfven begagnade något spirituösa) I bland föreslog T. att vi skulle repartesera till en half punch, och då gick vi ibland utom staden, i en kulle och tömde den. Jag minnes första Maj, då strömmade hela skaror ut till ett ställe utom staden som hette Karlberg. T-E.och jag sökte upp hvarandra den

afton och kommo öfverens att gå ut en stund, det skedde, någon annan ville vi ej hafva i vårt sällskap, ty de lefde groft i synd och laster, äfven vi voro ju på väg, om ej Herran på ett serskilt sätt hade gjort mig uppmärksam, på detta lif. Som sagt vi tre gingo ut åt Karlberg, för att på afstånd se, och höra hvad de der hade för sig, vi hade tagit med oss en half pounch, och något hvetebröd, som vi i all sköns lugn ett stycke från K-rg läto oss smaka. Det blef sent på afton folket var qvar der, ja det blef middnatt, och i ett nu skulle hela massan bryta upp och in till stan, s:k: Herrkarlar ställde sig i spetsen många klädda i hög hatt, hela skaran tågade med, och vi tre bröder likaså i slutet af flocken. Nu stämdes upp och sjöngs halfhögt af hela den väldiga flocken.

I dag är första Maj, Idag är första Maj och hela skaran skred fram stor gatan inne i staden i en sagta marchs, om någon förde oljud blef han genast nedtystad af de öfvriga. Jag tror nästan att både Borgm. och Fiskalen voro med i spetsen för det långa tåget. Då vi kommo midt inne i staden stannade jag och mina två vänner, det var midtför ett Svejseri, då sade lilla T. mycket tyst och godmodigt, hör ni borde vi ej gå in här och få oss en liten Likör innan vi skiljas i afton, förslaget antogs vi gingo in. Här var en storartad finare Krog, här och der ett litet bord der två a tre herrar slagit sig ned vid en toddy, en flaska pounch eller såsom vi, ännu värre likuör. Några tyska damer voro arangerade för musik och sång de läto sig höras i sin lätta och på allt lysc vittnande drägt. Wi hade knappast hunnit reqvirera och satt oss, förr än vi blefvo uppvaktade med en portslinstallrik, på hvilken hopsamlades esctra afgift för sång och musik, och det dugde ju ej annat än silfver, det förstod jag godt, jag var af gammalt något belefvad på detta område af lifvet. Jag och mina två vänner dröjde här en stund, tömde vår lilla nätta likuör, och aflägsnade oss, då vi kommo ut på gatan var kl. 1 på natten, vi samtalade några ord och skildes som såta, vänner men den som skulle se att vi smakat starkt måste noga taga märke. Jag gick hem, och lade mig, men, men det kändes ej fridfullt i bröstet broder E. arbetade i ett Garfveri nära intill der jag hade mitt hem. Tiden fortgick och jag hade det i öfvrigt rätt bra på denna plats, min veckopenning var 4 Rdr 24 Sk. och det räckte godt, då jag hade allting fritt, Westerås hade många vackra omgifningar och ej så sällan gjorde jag mig en tur i sällskap med ett par af mina vänner rundt omkring staden, en afton for vi ut åt Mälaren till en holme, der ett sommarställe var anlagt, det var en utmärkt vacker plats, mycket tätt beväsct med buskar och löfskog, och en mängd kaniner sprang af och an i busksnåren, en vacker afton. Men dessa nöjen och dessa halfandliga sällskap inverkade ej, i allo helsosamt på mitt förhållande till Gud. Men det skulle blifva en förändring till bättre, genom den gode herdens vård om sitt irrande får, som var nära att blifva ett rof för ulfven. En afton då jag kom ut i stan träffade jag som vanligt mina båda vänner T och E. då vi gått och samtalat en stund, sade den lilla bagaren, hör du bror - skall vi i afton gå in till M-r och få oss en liten äggtoddy. Jag stod en stund och tänkte härpå, men rätt som det var gjorde vi sällskap in, på det omnämnda stället. Då vi inkommit i det första rummet, der serveringen föriggick, var der ej så få som kände oss, den lilla bagaren begärde tre äggtoddar, E. och jag gick genom rummen till det som var längst in, der vi fick vara i ensamheten med vår äggtuting. Under det jag gick in dit, hörde jag någon viska till en annan af de andra, som ej voro i vårt sällskap (Det der var läsare) Det grep mig mycket men jag sade ingenting härom förr än vi voro utkomna på gatan. Då sade jag, mina vänner, Willja

vi af hjertat tillhöra Gud, och lyda Guds ord, då går det ej an att vi besöka dessa ställen, ty dermed smäda vi det kristna namnet, Utan Herran gifve att det från denna dag måtte blifva slut, med dessa besök. Och det blef en vändning. Sedermera om Söndagarne och äfven i veckan besökte vi Karlslund, det var ett verkligt kristligt hem, Wi fingo der höra Guds ord, och blefvo snart bekanta med flera af husets innevånare betjenten J. samt tjensteflickorna hushållerskan som alla voro snälla kristna. Här blef nu ett högqvarter för mig och mina två vänner, samt fick jag reda på ännu ett par ynglingar som ville höra Guds ord. Här hade vi många lyckliga stunder, först ett allmänt föredrag af någon kristen Student, som tillbringade sommarferierna här, och höll bönestunder med ofentliga föredrag. Sedan samlades vi ute i parken, der vi både läste och sjöng till Herrans ära. Här var många saliga stunder på det vackra Karlslund. Så tillbringades de lediga tillfällen, under det jag var sysselsatt under veckan med mitt arbete i Garfveriet. Och den vackra sommaren förgick. Middsommardagen gjorde vi tre som alltid voro tillsammans en utfärd till Ultnäslöt escersisplats, föga uppbyggligt men förutom escersisen fingo vi der se, det präktiga Stuteriet med de granna hästarne. Wi åkte dit i en löfvagn, då vi kommo i närheten af W-ås om afton gick vi Cka ½ mil in till staden, tror ej att den lilla bagaren var serdeles belåten med dagen, ty han gick vägen fram och sjöng mycket tyst och stilla på ett par Psalmverser. Det var en lugn och snäll man. Det var en plats på en kulle jemte staden, strasct uppvid slottet, Enl. Historien har Erik XIV sutit fången på detta slott. Det sades neml att då Konungen någon gång under det han satt fången, fick besöka ofvanförda kulle,(uppe på kullen var en försäkning der den fångne Konungen fick gå i en rundbana, hvarifrån han kunde se tornet på W-ås kyrka, men ej sjelfva kyrkan eller staden. Emmellertid var här inristat på många ställen på denna plats E XIV. och det blef underhållet År från År, huruvida det var sant vet jag ej. Westeråsboarne höll det så, jag var der mer än en gång. Förutom de omnämnde vännerna som jag blef mest intima med, blef jag bekant med ett par tre andra unga män. Och ofta gick vi ut, då jag hade mitt Testamente med, vi satt många gånger på den vackra kyrkogården, på vägen till och från Karlslund samtalande i Guds ord. Och jag gjorde här en upptäckt bland unga män, neml. att få voro befriade från en hemlig synd. Jag gaf dem anvisningar, af det jag hade läst i denna sak,Men framförallt rekommenderade såsom ett radikalmedel. En lefvande pånyttfödelse genom Guds ord och tron på vår Herre Jesus, såsom det alldra tillförlitligaste medel, och vigten häraf för både tid och evighet. O! ja det skadar ej att ej allenast med föredrag, utan äfven i samtal med i all synnerhet de unga, visa på Honom som kan hjelpa ur allt elende, häri torde många ligga djupt sjunkna, kanhända mest i städerna. Genom den ogudaktiga kamratskap jag hade på verkstaden der jag arbetade, oacktadt jag i öfvrigt hade det bra, så talade jag någon gång med min vän Garfvar E.om han hade lust att göra sällskap till Norrland, till S-vall dit ofta mina tankar flögo. Och han var ej ohågad dertill. Wi beslöto att resa i Augusti månad. Jag sade att det var trångt för mig på verkstaden, ty då jag läste i mitt Testamente och qvarlemnade det på bordet, så undanlades det genast, och en min kamrat lade dit i stället Tidng Fäderneslandet, samt en Skämt Tidning benämnd Trissan. Men den Tidng bar sig ej länge den måste i brist på uppmuntram snart upphöra. Men så kom den välkända Kasper och intog platsen. Och dylik literatur lästes med begärlighet på verkstaden. Jag beslöt att i sällskap med vännen E. att lemna Westerås, och det var kanske bäst. Men innan jag kommer till affärden vill jag i korthet nämna något om Tunnbindaren som jag uppsökte samma afton jag kom

till stan. Han bar namnet Gren, han såg ung frisk och liflig ut, var tillika en rask arbetare så att han förtjenade tillräckligt till kläder att hålla sig rätt snygg med. Denna man omtalade något för mig af sin föregående lefnad. Det namn han nu bar, var det tredje om ej det fjerde i ordningen. Han har ursprungligen hetat Töllberg (Töllberg en Prestslägt från Bleking sades det.) och härstammade från Bleking, så lärde han det yrke i hvilket han arbetade, sedan gaf han sig in vid Göta Artilleri, derifrån rymde han och förskaffade sig falskt pass, af en annan artillerist Nu bar han namnet E-on, och sökte arbete i sitt yrke. Nu arbetade han i Göteborg och på åtskilliga ställen. En gång sade han fick jag rymma från en plats, ty mästeren blef svartsjuk på mig.Och det en galna var ej det andra likt, som han upplefvat. Hans samvete slog honom, och jag sade honom vänd dig till Gud med allt ditt elende. Men han sade, då måste jag ändra namn och göra det och det, om det skall blifva något uppriktigt med mig, han gjorde ibland sällskap för att höra Guds ord och var i öfrigt öppen och tillgänglig, med sitt fördelaktiga utseende. Men endast för mig omtalade han ofvanstående. Då vi skildes gaf jag honom som minne af vår bekantskap ett Nytt Testamente, med anvisning som Tänkspråk(De ord jag hafver talat skall döma dig på den yttersta dagen). (Jag ville ej föråda hans namn eller person.) Och jag har sedan dess ej sport honom. Och nu till affärden från W-ås mina vänner på Karlslund, fick veta att E- och jag skulle lemna platsen. De anordnade ett kafferep ute i parken, tidigt om morgonen, här voro vi samlade ganska många, vänner Och sjöng ett par sånger, och bad till Gud, att han måtte följa oss på vår resa, vi viste ju ej var vi kom att hamna. Ja dessa kära vänner omhuldade oss med mycken kärlek Wi fick äfven de flesta Karlslundsvännernas poträtt som minne af hvilka jag ännu innehar. De som hade tid följde oss till Ångbåten Aro som skulle afgå till Stockholm. Detta var omkring den 15 Aug 1865. Och nu Herran vare tack och lof för all sin vård om mig under denna tid, då jag kanske som mest var i fara att Gå bort från mitt lifs Gud, Huru skall en yngling sin väg ostraffeliga gå? Ja svarar samme Psalmist, när han håller sig efter ditt ord. Ja detta är vigtigt för att blifva bevarad.